

Aan:
De Minister van Buitenlandse Zaken
Zijne Excellentie de Heer Stef Blok
Rijnstraat 8
2515 XP DEN HAAG

Onderwerp: AIV advies 113

**Amsterdam,
18/12/2020**

Geachte heer Blok,

Via deze weg reageren wij, mede namens DINL, op uw internetconsultatie betreffende het advies nummer 113 van de AIV.

AMS-IX (Amsterdam Internet Exchange) is een neutrale en onafhankelijke vereniging die het beheer voert over een aantal interconnectieplatformen in de wereld. Het platform in Amsterdam is al meer dan 25 jaar actief en is een van de oudste en grootste knooppunten voor internetverkeer ter wereld. *Internet Service Providers*, *telecombedrijven*, *Cloud Providers* en andere internetbedrijven die hun internetverkeer via AMS-IX routeren zijn verzekerd van snelle, directe, efficiënte, kosteneffectieve en veilige routes voor hun internetverkeer. Hierdoor kunnen zij hun klanten optimale digitale ervaringen geven.

Het Nederlands internationale internetbeleid richt zich op het verdedigen en stimuleren van het open, vrije en veilige internet. Het internet is een plek waar mensenrechten, zoals het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op bescherming tegen willekeurige of onwettige inmenging in het privéleven, onverminderd van kracht zijn. In uw adviesaanvraag stelt u 'een rechtsstatelijke, mensenrechteninclusieve benadering van *online content regulering* te ambiëren'. Dat is een mooi streven.

Het advies van Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) van 3 juli 2020 geeft een tiental aanbevelingen. Op woensdag 16 December heeft de Europese Commissie haar voorstel voor een "*Digital Services Act*" gepubliceerd. Een aantal aanbevelingen van de AIV zijn daarin al opgenomen en uitgewerkt. We zullen het advies van de AIV op een aantal punten van commentaar voorzien.

1. 'Herijking internetbeleid'

De voorgestelde verschuiving van een traditioneel meer '*laissez faire*' achtige wijze waarop in Nederland in samenspraak met private partijen het internet is gereguleerd, naar een, zoals voorgesteld, meer *dirigistische* aanpak (zoals in Frankrijk gebruikelijk is) is een trendbreuk met mogelijk onvoorziene bijkomstigheden. Nederland kent een verscheidenheid aan kleine en grote internetspelers. Juist omdat we in een vrij en open internet geloven en dat ook zo hebben opgezet in Nederland is de drempel om toe te treden laag.

Amsterdam
Internet Exchange B.V.

Frederiksplein 42
1017 XN Amsterdam
The Netherlands

T +31 20 305 89 99
F +31 20 305 89 90

W www.ams-ix.net
E info@ams-ix.net

IBAN NL56RABO0126863504
VAT NL808792933B01

Dit heeft geresulteerd in een leidende rol van verschillende Nederlandse spelers en een ecosysteem dat uitblinkt in diversiteit. Een meer *dirigistische* aanpak zal leiden (net als in Frankrijk) tot een beperkt aantal grote spelers die samen met de overheid de toegang tot de markt beperken. Zo'n ontwikkeling is funest voor het toekomstige Nederlandse ontwikkel- en verdienvermogen.

Het is essentieel dat overheid en private partijen met elkaar in gesprek blijven. We stellen daarom een meer hybride aanpak voor. De overheid en de private partijen kijken gezamenlijk naar oplossingen voor gedeelde of vermeende problemen. Binnen een PPS constructie, waarbij wat ons betreft ook *civil society* partijen aangesloten kunnen worden, kan dan gezocht worden naar de voorwaarden die nodig zijn om handelingsperspectief te creëren. De private partijen kunnen op deze manier hun specifieke kennis en ervaring delen om tot een maatschappelijk gewenste oplossing te komen. Co-regulering heeft zich in het verleden als bijzonder succesvol laten zien. In het buitenland zien we dat er vaak grote afstand is tussen de internetsector en overheidsinstanties, door met elkaar om tafel te gaan kan er een conversatie gestart worden en dat is voor veel landen alleen al winst.

2. *'Het open en vrije karakter van het internet'*

Het open en vrije karakter van het internet is een van de eigenschappen die het internet zo snel en zo globaal heeft doen groeien. Het gebruik van open standaarden is noodzakelijk om hardware van verschillende leveranciers met elkaar te kunnen laten communiceren. Nederland moet zich dan ook inzetten om te zorgen dat deze standaarden primair ten behoeve van *'het internet'* worden ontwikkeld en niet primair om de surveillancebehoeften en belangen van één overheid of platform te bevredigen.

Daarbij hoort ook een recht om gebruik te kunnen maken van onkraakbare versleuteling. Protocollen met kraakbare versleuteling zullen ertoe leiden dat landen met een minder ontwikkeld rechtsstatelijk gevoel beter in staat zullen zijn om mensenrechten te schenden. De Nederlandse overheid staat in deze voor de keuze. Als men tegemoetkomt aan de wens van inlichtingen- en veiligheidsdiensten en politiediensten om communicatie 'kraakbaar' te maken, komt men wellicht makkelijker 'kinderporno en terroristische activiteiten' op het spoor. Maar men zet tegelijk ook een achterdeur open die door regimes, die het minder nauw nemen met mensenrechten, zal worden benut. Mensen zullen ter dood worden gebracht voor het communiceren via een vermeend veilige verbinding van denkbeelden die we in het vrije westen alleen maar kunnen ondersteunen.

3. *Versterk Nederlandse vertegenwoordiging in internationale internetorganisaties*

Het is voor Nederland tevens van groot belang om op een juist niveau vertegenwoordigd te zijn in de verschillende internationale gremia die zich met internet (pogen) bezig te houden. De huidige governance van het Internet is een private aangelegenheid. Het is zaak dat Nederland coalities sluit met gelijkgestemden om te zorgen dat bijvoorbeeld de ITU op afstand blijft. Nederland heeft drie belangrijke spelers binnen haar grenzen: RIPE NCC, AMS-IX en GEANT en heeft dus wat te verliezen.

4. “Schadelijke online content”

Schadelijke content is een lastig begrip. Deze content is niet onrechtmatig, maar wel (vaak in een bepaalde context) ongewenst. Hoe kan een overheid zorgen dat deze context meegewogen wordt en de besluitvorming? Er dient derhalve altijd een context afhankelijke afweging gemaakt te worden wanneer men vaststelt of content al dan niet schadelijk is. Omdat schadelijke content niet verboden is, maar ongewenst kan een hoster of platform ervoor kiezen om geen actie te ondernemen. We stellen daarom voor om een duidelijk wettelijk kader te maken waarin duidelijk de verantwoordelijkheden zijn geregeld.

Het voorstel voor *trusted flaggers* lijkt redelijk, maar wie gaat bepalen welke organisatie wel of geen *trusted flagger* is. In onze optiek zou dat altijd de ontvangende partij moeten zijn. Het is niet de rol van de overheid om te bepalen welke private organisaties een dwingende *Notice en Takedown* kunnen opleggen. Een *trusted flagger* dient nauwe contacten met de sector te hebben en de business van de hoster of platform te kennen om zo ook te weten wat de (on)mogelijkheden zijn.

Indien de overheid bepaalde content van het internet verwijdert wil hebben moet ze gebruik maken van haar wettelijke mogelijkheden. Het uitbesteden van deze taak aan private organisaties omdat die makkelijker (en dus met minder waarborgen) content kunnen verwijderen verlaagt de drempel. Oud-minister Opstelten gaf het al aan “als de overheid kan vorderen dan moet ze van dat instrument gebruik maken, ze mag niet vragen”. We zouden daaraan willen toevoegen dat naast vragen ook het outsourcen naar een privaat bedrijf ongewenst is en onrechtmatig zou moeten zijn. Een duidelijke uitspraak van de Minister in deze is gewenst. Zeker gezien de internationale context en de mogelijk negatieve effecten op de mensenrechten en de vrijemeningsuiting.

5. “Transparantie en toezicht”

Het internet bestaat uit meer dan alleen ‘platformen’, ook de andere actoren kunnen te maken krijgen met onrechtmatige en/of schadelijke content. Het advies focust wat AMS-IX betreft teveel op *platformen*, andere spelers zoals *internetknooppunten*, *hosters*, *infrastructuur as a service*, *cloud-* en *transitpartijen* komen nauwelijks aanbod. Terwijl deze partijen toch essentieel zijn voor een goed functionerend internet. En wezenlijk verschil tussen een platform en de andere spelers is dat het platform zich direct met de content bemoeit, terwijl de andere spelers neutrale intermediairs zijn die bitjes van a naar b vervoeren of, op vraag van de klant, die bitjes zonder deze te bewerken opslaan. Het zou goed zijn als de Minister in zijn beleid wel duidelijk onderscheid gaat maken.

Toezicht ziet erg op toezicht op platformen, iets waar de *Digital Services Act* en de *Digital Markets Act* ruim aandacht aan besteden. AMS-IX is benieuwd hoe deze Minister in beide voorstellen de mensenrechten en de outsourcing van content regulering via ‘*trusted flaggers*’ ziet.

6. Soevereiniteit en 'country of origin principe'

Het advies mist een duidelijke stellingname met betrekking tot de locatie van content. In 4.2 (p.40) wordt er wel een beeld geschetst van een globaal internet wat de landsgrenzen overstijgt maar dat focust wederom op *platformen*. Het voorbeeld van in buitenland gehoste content die in Nederland onrechtmatig is wordt niet geplaatst naast een voorbeeld van intermediairs die in Nederland voor Nederlandse begrippen legale content hosten, content die in een ander land misschien als onrechtmatig of schadelijk wordt gezien (abortusinformatie in het Pools gericht op Polen).

In het *eCommerce Directive* is het *country of origin principe* leidend. AMS-IX betreurt het dat de AIV dit principe in haar advies niet borgt. Ze geeft als voorbeeld een dreiging terwijl er evengoed gekozen had kunnen worden om te laten zien dat legale content gehost in Nederland beschermd moet worden tegen staten die mensenrechten niet op hetzelfde voetstuk hebben staan als Nederland.

En daarmee komen we ook bij de conclusie. Het is teleurstellend dat de AIV het internet als een bedreiging ziet, een bedreiging die sterke regulering behoeft. Door geen duidelijk onderscheid te maken tussen *platformen* en de *internet intermediairs*, door niet duidelijke te kiezen voor het 'country of origin principe' laat de AIV te veel ruimte aan het kabinet om in het buitenland te pleiten voor een open en vrij internet terwijl er in Nederland en Europa wel gerichte instrumenten worden opgetuigd om content, gehost in andere landen, aan te pakken.

'O Nederland! Let op u saeck', Valerius wist het al in 1626. Nederland is altijd een vrijhaven geweest met betrekking tot content. Boekdruckers kwamen van heinde en ver naar de Republiek der Nederlanden om hun werken te publiceren. Door toe te staan dat buitenlandse staten content die *legaal* in Nederland gehost wordt kan verwijderen verzaakt ze de fundamentele mensenrechten. Het argument dat er anderzijds in het buitenland content (goksites) gehost kunnen worden die in Nederland onrechtmatig zijn en er dan niet tegen kan worden opgetreden voldoet niet. Goksites vs bescherming van globale mensenrechten, de afweging had anders moeten uitvallen. Beter voor de mensenrechten, beter voor de B.V. Nederland.

Uiteraard zijn we beschikbaar voor een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Namens AMS-IX: Alex de Joode
Regulatory, Risk & Compliance Officer @AMS-IX, via email: alex.de.joode@ams-ix.net

Namens DINL: Michiel Steltman
Directeur @DINL, via email: michiel.steltman@dinl.nl